

GRÖNVALL & PARTNERS

ADVOKATBYRÅ KB

Polismyndigheten

Förvaltningsrätt 3 Stockholm

106 75 Stockholm

8 december 2020

Till Förvaltningsrätten i Stockholm

ÖVERKLAGANDE

KLAGANDE:

S:t Filippus församling i Stockholm

FÖRETRÄDARE:

OMBUD:

advokat Andreas Stenkar Karlgren

Grönvall & Partners Advokatbyrå KB

Lilla Strandgatan 19

261 31 Landskrona

MOTPARTEN:

Polismyndigheten

ÖVERKLAGAT BESLUT:

Polismyndigheten i Stockholms läns beslut av den 7 december 2020 i ärende dnr A682.877/2020.

SAKEN:

Ansökan om tillstånd att anordna allmän sammankomst

YRKANDE

Klaganden yrkar att Förvaltningsrätten, med ändring av Polismyndighetens beslut, ger tillstånd enligt ansökan med justeringen att julaftonens gudstjänst hålles 23.00 istället för 16.00.

Klaganden hemställer om skyndsam handläggning av ärendet.

BAKGRUND

S:t Filippus ansökte om tillstånd att anordna gudstjänst i Humlegården den 24 december 2020, 31 december 2020 och 6 januari 2021 på viss tidpunkt och med ett maximalt antal deltagare om 30 personer. Polismyndigheten har bifallit ansökan vad gäller ett maximalt antal deltagare om 8 personer, men inte gett tillstånd om ytterligare deltagande.

GRUND FÖR ÖVERKLAGANDET

Begränsningarna i religionsfriheten genom förordning (2020:114) om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar strider mot religionsfriheten eftersom begränsningarna på gudstjänsterna inte är nödvändiga och proportionerliga i förhållande till syftet med begränsningen. Begränsning av smittspridningen hade kunnat uppnås på annat sätt utan skada för smittspridningen.

OMSTÄNDIGHETER I SAK

S:t Filippus är en relativt nybildade församling som firar gudstjänst i enlighet med Svenska kyrkans ordning. Församlingen är evangelisk-luthersk och är initierad av Missionsprovinsen.

Församlingen är medveten om den risk för smittspridning som sammankomst för gudstjänst innebär. Missionsprovinsen centralt har gett rådet till sina församlingar att fira gudstjänst i enlighet med myndigheternas rekommendationer.

Församlingen menar emellertid att gudstjänst i detta fall kan firas på ett ur smittspridningssynpunkt säkert sätt. Församlingen ber om myndigheternas tillstånd till gudstjänst under följande villkor.

Gudstjänsterna är förlagda utomhus. Julaftonens gudstjänst kommer att hållas som julnattsmässa istället för julbön, för att tillresande ska slippa eventuell trängsel vid nyttjande av kollektivtrafik (se justerat yrkande ovan). Gudstjänstdeltagarna kommer att uppmanas att ta sig till gudstjänsterna på andra sätt än genom kollektiva färdmedel, om så är möjligt. Gudstjänstdeltagarna kommer att hålla två meters avstånd, med undantag för familjesällskap som deltar tillsammans. Gudstjänsten kommer att förrättas stående under 40 minuter. Var och en tar med egen psalmbok. Någon handhälsning kommer inte att ske. Församlingen underställer sig ytterligare försiktighetsåtgärder som tillståndsgivande myndighet förordnar om (t.ex. distribuering av handsprit, användande av munskydd, m.m.).

RÄTTSLIG ARGUMENTATION

Sammankomsterna åtnjuter grundlagsskydd och konventionsgrundat skydd på främst mötesfrihetens och religionsfrihetens grund. Den religionsfrihet det nu är fråga om, liksom mötesfriheten, kan inskränkas i lag. Församlingen vitsordar att det i rådande läge är nödvändigt att i viss utsträckning begränsa dessa rättigheter, av hänsyn till pandemin. Att begränsa deltagarna till åtta personer är dock varken nödvändig eller proportionerlig.

Rätten att fritt utöva sin religion skiljer sig från annan mötesfrihet och yttrandefrihet i flera avseenden. För de flesta trosuppfattningar är riten eller gudstjänsten en central del i religionen. Religionen kan inte utövas på annat sätt än genom allmänna sammankomster. Såväl yttrande- som mötesfrihet kan utövas utan allmänna sammankomster genom annan media. Inom den evngelisk-lutherska tron kan församlingens gemensamma gudstjänst inte ersättas genom förinspelade eller livesända gudstjänster eftersom den gemensamma tillbedjan, predikan och sakramentsförvaltandet är kärnan i kyrkans uppdrag. Rätten att utöva sin religion är ett uttryck för det kärnområde av personliga fri- och rättigheter som är avgörande för en persons identitet och ytterst sett den avgörande faktorn för personers frälsning.

För att en begränsning av religionsfriheten enligt artikel 9 i Europakonventionen ska staten kunna visa att det inte finns några andra sätt att uppnå samma resultat och som skulle inkräkta mindre på religionsfriheten. Det är staten som bär bevisbördan för att så är fallet (jfr. *Biblical Centre of the Chuvash Republic v. Russia*, (Application no. 33203/08) § 58). Nödvändigheten och proportionaliteten ska inte ställas i relation till vad som är lagtekniskt möjligt för regeringen att besluta om utan om det är nödvändigt och proportionerligt i relation till syftet (att begränsa smittspridningen).

GRÖNVALL & PARTNERS

ADVOKATBYRÅ KB

Därtill kommer att begränsningen inte tar någon hänsyn till de lokala omständigheterna såsom exempelvis utformningen på gudstjänsterna. Gudstjänstrummets storlek, rörelsemönster i rummet, transportmöjligheter till och från gudstjänsten och andra säkerhetsåtgärder såsom bl.a. personlig skyddsutrustning, etc. Att behandla en gudstjänst som hålls utomhus, i en katedral eller ett litet kapell på samma sätt är inte möjligt. För att begränsningen av religionsfriheten på detta sätt ska vara nödvändig och proportionerlig krävs att det görs en individuell prövning av förhållandena i samband med gudstjänsten.

I promemorian Förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än åtta deltagare (Ju2020/04130) har inga särskilda hänsyn tagits till gudstjänster och man har inte särskilt utvärderat risken för smittspridning i dessa sammanhang.

Begränsningarna motiveras bl.a. av följande skäl. *"Förbudet mot allmänna sammankomster och offentliga tillställningar har varit och är i detta sammanhang ett mycket viktigt verktyg i kampen mot covid-19. Detta eftersom allmänna sammankomster och offentliga tillställningar är riskfyllda från smittskyddssynpunkt, främst eftersom de kan innebära att för varandra okända personer samlas och tillbringar en längre tid tillsammans i varandras fysiska närhet. (sid 10)" "*

Det kan noteras att det saknas vetenskapligt stöd för påståendet. Vidare kan det noteras att det i samband med gudstjänster är sällsynt att okända människor tillbringar en längre tid tillsammans i varandras fysiska närhet. I ett gudstjänstrum anpassat för hundratals personer eller utomhus är det primärt människor som känner varandra som vistas i ett rum med stor volym och stor social distansering. I anslutning till detta sa framhållas att regeringen själva identifierar detta motsatsvis i följande stycke *"Risken för smittspridning är extra stor när människor samlas på små ytor under längre tid, t.ex. på barer och restauranger som är riskmiljöer för smittspridning (sid 11)" "*

GRÖNVALL & PARTNERS

ADVOKATBYRÅ KB

Vidare framgår av promemorian att en särskild målsättning med förordningen är att skapa en handlingsdirigerande norm för andra arrangemang och människors allmänna handlingsmönster. *"En nationell lägre gräns gällande allmänna sammankomster och offentliga tillställningar har vidare tidigare visat sig vara normgivande även för sådana arrangemang som inte omfattas av förordningen om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Förslaget kan därför ha en dämpande effekt på spridningstakten och minska belastningen på sjukvården (sid 10)"* Inskränkningar i religionsfriheten kan inte vara nödvändiga och proportionerliga om det uttalade syftet är att verka handlingsdirigerande för människor i allmänhet.

Slutligen framhåller regeringen i promemorian att risken vid sittande publik (som är normalfallet vid gudstjänst) minskar risken för smittspridning. *"När det gäller allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som hålls på ett sådant sätt att de träffas av undantaget för sittande publik får risken för smittspridning typiskt sett anses vara lägre än för sammankomster och tillställningar som hålls enligt undantaget för serveringsställen. Det bedöms därför, trots den ökade smittspridningen, vara möjligt att behålla detta undantag (sid 11)"*.

Det finns ingen anledning att exempelvis tillåta ett högre deltagarantal för begravningar än för gudstjänster i allmänhet.

Att begränsningen inte är nödvändig eller proportionerlig i relation till syftet med begränsningarna framstår inte minst genom en jämförelse med andra av statsmakten företagna begränsningar av hänsyn till pandemin.

Genom lag (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder samt regeringens förordning (2020:527) bemyndigas Folkhälsomyndigheten att föreskriva åtgärder för att förhindra smittspridning på serveringsställen av det virus som orsakar covid-19. Folkhälsomyndigheten föreskriver ingen begränsning av antalet gäster på restauranger och meddelar därtill föreskrifter som inte är lika långtgående som de ordningsregler S:t Filippus församling avser att iaktta i samband med sina gudstjänster. Folkhälsomyndighetens föreskrifter gäller även servering inomhus. Restaurangerna tar in långt mer än 30 personer i sina lokaler, så länge de följer riktlinjerna. Folkhälsomyndigheten är rikets expertmyndighet i fråga om smittspridning. Rimligtvis måste den expertis i fråga om smittspridning som tillämpats i detta fall äga giltighet även utanför detta område.

Enligt WHO:s råd för religiösa sammanslutningar rekommenderas bl.a. ett avstånd om minst en meter under samlingen, avråds om kontakt mellan människor, uppmuntras till hygienåtgärder i samband med gudstjänsten (såsom användande av handsprit).¹ WHO:s råd till religiösa sammanslutningar liknar dem som myndigheterna utfärdat för restaurangerna verksamhet, men där man i restaurangernas fall inte uppställt någon absolut gräns för antalet deltagare.

Liknande exempel kan anföras i fråga om myndigheternas åtgärder, eller underlåtenhet till åtgärder, i fråga om andra platser som hade kunnat regleras, såsom köpcentrum, äldreboenden och statliga arbetsplatser. För sammankomster i Sveriges domstolar, som inte faller under ordningslagen, råder inga restriktioner mot fler än åtta deltagare. Tvärtom anser man det vara mycket väl

---

¹ https://www.who.int/publications/i/item/practical-considerations-and-recommendations-for-religious-leaders-and-faith-based-communities-in-the-context-of-covid-19?gclid=CjwKCAiAwrF-BRA9EiwAUWwKXjPyjS933I6PvOFbcNiISSXXAwvluiVVdyk7VgSsVnYWtSzpfkLCWRoC5rMQAvD_BwE

GRÖNVALL & PARTNERS

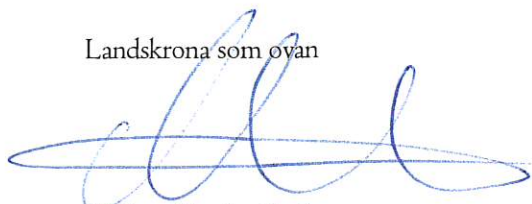
ADVOKATBYRÅ KB

hanterbart med långt fler deltagare än åtta personer så länge försiktighet och distansering iakttas, samt var och en håller sig hemma även vid lindriga symptom.

Det har varit möjligt för staten att begränsa smittspridningen dels i riket och dels i samband med gudstjänster på ett mindre begränsande sätt.

I såväl den amerikansk högsta domstolen som Conseil d'État i Frankrike har i närtid beslutat att upphäva liknande begränsningar på religionsfrihetens område med hänvisning till samma argument som framförts ovan.

Landskrona som ovan

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the bottom.

Andreas Stenkar Karlgren